

Ustawa o ochronie sygnalistów. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Ustawa z 14.6.2024 r. o ochronie sygnalistów jest pierwszym w Polsce aktem prawnym mającym na celu w sposób systemowy uregulować sytuację sygnalistów: od zakresu ich ochrony i praw, po uregulowanie kwestii dotyczących zakresu i rodzaju zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych, ujawnienia publicznego, kanałów zgłoszeń, procedur i innych obowiązków, jakie nałożono na pracodawców i instytucje publiczne.

Podstawą OchrSygnU jest dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z 23.10.2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.Urz. UE L Nr 305, s. 17 ze zm.).

Jak czytamy w motywach do dyrektywy: „Osoby pracujące dla organizacji publicznej lub prywatnej lub utrzymujące kontakt z taką organizacją w związku ze swoją działalnością zawodową niejednokrotnie jako pierwsze dowiadują się o zagrożeniach lub szkodach dla interesu publicznego, do jakich dochodzi w tym kontekście. Zgłaszając naruszenia (prawa Unii), które są szkodliwe dla interesu publicznego, osoby takie działają jako «sygnaliści» i tym samym odgrywają kluczową rolę w ujawnianiu takich naruszeń i zapobieganiu im oraz w ochronie dobra społecznego. Potencjalni sygnaliści często jednak rezygnują ze zgłaszania swoich zastrzeżeń lub podejrzeń z obawy przed działaniami odwetowymi. W związku z tym w coraz większym stopniu uznaje się, zarówno na poziomie unijnym, jak i międzynarodowym, znaczenie zapewnienia zrównoważonej i skutecznej ochrony sygnalistów”. Motyw ten idealnie oddaje ideę ochrony sygnalistów poprzez uznanie, iż informacje jakie przekazują sygnaliści mogą mieć kluczowe znaczenie nie tylko dla transparentności zasad działania przedsiębiorstw czy organizacji, lecz także korzystnie wpływać na ich bieżące funkcjonowanie, pod warunkiem zapewnienia im odpowiedniej ochrony i komfortu zgłaszania.

Proces implementacji dyrektywy do polskiego systemu prawnego był trudny i długotrwały. Termin na implementację minął 17.12.2021 r., a omawiana ustawa została uchwalona dopiero 14.6.2024 r. Polska była jednym z ostatnich krajów UE, który implementował dyrektywę, co spotykało się także z konsekwencjami finansowymi w postaci kary finansowej dla państwa polskiego za brak działań w tym zakresie.

Doczekaliśmy się kilkunastu projektów ustawy. Do ostatniej chwili zmianie ulegały fundamentalne kwestie w niej zawarte, zarówno dotyczące zakresu przedmiotowego, jak i podmiotowego. Osobną kwestią jest to, że instytucja sygnalisty wciąż nie jest kulturowo dobrze przyjmowana w Polsce i kluczowa, oprócz ochrony prawnej, jest edukacja społeczna w tym zakresie.

To wszystko sprawiło, że mamy do czynienia z aktem prawnym, który już na dzisiaj będzie wymagał poprawienia i udoskonalenia, szczególnie w kwestii dotyczącej zakresu przedmiotowego czy nadzoru nad wykonywaniem przepisów ustawy. Jednak biorąc pod uwagę, że Polska przez lata nie miała żadnego kompleksowego aktu skutecznie chroniącego prawa sygnalistów, należy uznać, iż jest przełomowy krok w budowaniu świadomego społeczeństwa obywatelskiego i upowszechniania kultury transparentności i światowego trendu „Speak-Up”.

Wstęp

Ustawa o ochronie sygnalistów nie jest aktem jednowymiarowym i nie można go zakwalifikować do jednej z dziedzin prawa. Przede wszystkim wpisuje się on, w już upowszechnioną w Polsce, kulturę *compliance*, ale też dotyka ważnych kwestii z zakresu prawa pracy, ochrony danych osobowych, czy wreszcie poprzez wprowadzenie konwencji karnych za jej naruszenie – prawa karnego materialnego. Dlatego też do współpracy i napisania komentarza zaprosiłam prawników zajmujących się tymi dziedzinami – praktyków *compliance*, prawa pracy i danych osobowych z kancelarii Rymarz Zdort Maruta. Dodatkowo, co stanowi dla mnie ogromny zaszczyt, autorkami komentarza są także dyrektorki *compliance* w dużych polskich i międzynarodowych firmach, co daje dodatkową gwarancję, że książka ta, nie jest powtórzeniem przepisów ustawy, ale stanowi praktyczne wskazówki do wdrażania skutecznych systemów whistleblowingowych.

Komentarz jest kierowany do przedsiębiorców, osób odpowiadających za zgodność i *compliance* w przedsiębiorstwach i podmiotach publicznych, działów personalnych i kadrowych, działów prawnych, radców i adwokatów, a także do wszystkich, którzy odpowiadają za kwestie transparentności w swoich organizacjach.

Szczególne ukłony i podziękowania składam Szanownym Autorom publikacji za ogromny wysiłek włożony w jego przygotowanie, Pani redaktor *Magdalenie Cymerskiej* za cierpliwość i konsekwencję w redakcji książki (nie jest łatwo z zajętejmi wiecznie prawnikami), Wydawnictwu C.H.Beck za lata współpracy autorskiej oraz zaproszenie do publikacji.

Publikację dedykuję wszystkim odważnym sygnalistom i sygnalistkom, za ich odwagę i dążenie do prawdy.

r.pr. dr *Anna Partyka-Opiela*
Partnerka, Szefowa Działu Compliance
Rymarz Zdort Maruta

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl